

«Building a Stronger Eastern Partnership: Towards an EaP 2.0», Global Europe Centre, University of Kent.

11. European External Action Service 2015. «Eastern Partnership from Prague to Riga, Luxembourg», Publications Office of the European Union.

12. Bulakh, Anna and Verschoor-Kirss, Alex 2014. «The Eastern Partnership: Challenges and Opportunities for European Integration, International Centre for Defense Studies», Eastern Partnership Reports Vol. 2, No. 1, 2014.

13. Böttger, Katrin and Jopp, Mathias 2014. «The Ukraine Crisis – Lessons for the EU». In: CIFE Policy Paper n°4, 2014.

14. Böttger, Katrin 2014. «Time to Hit the Reset Button: The Eastern Partnership after the Vilnius Summit and the Role of Russia», in: TEPSA Policy Paper, 2014.

УДК 477.043.09.076(455.67)

Бородін І. Л., д.ю.н., професор,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРО ПРЕДМЕТ РЕФОРМИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Для проведення реформи адміністративного права принциповим є питання щодо предмета даної реформи, а точніше, що входить у його зміст. Проблемою є те, що така реформа не може бути проведеною лише через удосконалення чинного законодавства, через внесення змін, доповнень, оновлення і його систематизації.

Предметом реформи адміністративного права мають бути: а) наука (доктрина) адміністративного права; б) предмет і методи правового регулювання;

Наука адміністративного повинна визначити об'єктивні закономірності функціонування і напрямки розвитку даної галузі права. Нові наукові погляди мають бути покладені в основу адміністративної законотворчості та правозастосування. Мова йде не про всі наукові конструкції, а про основоположні, концептуальні наукові ідеї адміністративно-правової доктрини. А саме: 1) визначення та оцінка суспільної цінності адміністративного права; 2) формування принципово нового погляду на роль адміністративного права в регуляції суспільних відносин в процесі формування соціальної, правової держави.

Вирішення даних завдань пов'язано з певним переосмисленням таких базових категорій теорії адміністративного права, як предмет і методи цієї галузі права. Важливо зазначити, що відсутність законодавчого закріплення Концепції реформи адміністративного права України стала причиною невпорядкованого реформування правових категорій, наявності великої кількості необґрунтованих наукових пропозицій щодо розуміння предмету і методів адміністративно-правового регулювання.

Разом з тим, необхідно підкреслити, що протягом останніх десяти – п'ятнадцяти років реформа адміністративного права має і значні ґрунтовні теоретичні напрацювання здійснені: В. Б. Авер'яновим, В. К. Колпаковим, А. О. Селівановим, І. П. Голосніченком. та іншими. Завдяки їхнім зусиллям сьогодні ми можемо говорити про те, що адміністративне право є фундаментальною (класичною) галуззю публічного права [1]. Публічність адміністративного права означає, що воно регулює відносини, які забезпечують загальні, сукупні, публічні інтереси в суспільстві.

Ще одна доктринальна позиція виходить із положень ст. 3 Конституції України, згідно з якими «держава відповідає перед людиною за свою діяльність, а забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави».

Виходячи з цих положень, зміна погляду на суспільне призначення адміністративного права ґрунтується на визнанні якісно нової ролі держави у взаємовідносинах з громадянами, а саме: ролі не владарювання над людиною, а служіння людині і громадянину. Таким чином, зважаючи на демократичні перетворення в Україні, можна стверджувати, що абсолютизація владно-управлінського, а тим більше – примусово-карального призначення адміністративного права, є неприйнятною і сьогодні воно є не тільки управлінським правом, а і правом забезпечення і захисту прав людини і громадянина.

Суть такого ствердження полягає в тому, що предмет адміністративного права складають відносини, які виникають у результаті владної виконавчо-розпорядчої діяльності публічної адміністрації щодо виконання адміністративних зобов'язань. Тобто предмет адміністративного права є складним поліструктурним утворенням, до якого відносяться відносини: а) публічного управління; б) відповідальності за порушення встановлених правил; в) які виникають за ініціативою об'єктів публічного управління, при їх зверненні [2].

Ще одним доктринальним аспектом реформування адміністративного права є метод адміністративного права, який розкрився з двох позицій. Перша полягає у тому, що властивий адміністративному праву імперативний метод регулювання суспільних відносин в нових у мовах набув двох порівняно самостійних форм прояву. Перша форма прояву – це регулювання управлінських відносин між органами і посадовими особами, які знаходяться у взаємозалежності. В регулюванні цих відносин домінує спосіб забезпечення субординації між суб'єктами, тобто встановлення прямої підпорядкованості одних суб'єктів іншим (спосіб влади та підпорядкування).

Друга форма властива здебільшого відносинам органів виконавчої влади та їх посадових осіб з приватними особами – громадянами та юридичними особами. Тут домінують способи забезпечення реординації. Вони проявляються в тому, що: а) громадянам надаються права вимагати

від суб'єктів виконавчої влади належної поведінки щодо реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів; б) на суб'єктів, наділених владними повноваженнями, покладаються обов'язки щодо виконання згаданих вище вимог з боку громадян; в) забезпечується режим дотримання суб'єктами виконавчої влади взятих на себе обов'язків через використання права громадян на оскарження їхніх актів і дій чи бездіяльності.

Такі методи адміністративного права дають можливість говорити про розвиток такого режиму адміністративно-правового регулювання відносин де громадянин стає рівноправним учасником відносин з державою.

Наступний важливий момент, пов'язаний із розвитком методу адміністративного права, полягає у застосуванні, поряд із засобами імперативного методу, договірних форм і, в першу чергу, адміністративного договору, який: 1) слугує виконанню публічно-правових норм; 2) містить обов'язки видання адміністративного акта або здійснення інших владних публічно-правових службових дій (особами, що перебувають на публічній службі, наприклад, складання акта про дозвіл на будівництво); 3) належить до публічно-правової правомочності або обов'язку громадян (наприклад обов'язок прибирати вулиці та земельні ділянки) [3].

Запропоновані доктринальні основоположні аспекти щодо предмета реформи адміністративного права становлять підґрунтя визначення ролі адміністративного права в системі права в Україні.

Література

1. Виконавча влада і адміністративне право / за заг ред. В. Б. Авер'янова. – К.: Ін Юре, 2002. – С. 3-4.
2. Колпаков В. К. Адміністративне право України: підручник / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 537 с.; Авер'янов В. Б. Утвердження принципу верховенства права у новій доктрині Українського адміністративного права / В. Б. Авер'янов // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2006. – № 11 (61). – С. 57-63.
3. Авер'янов В. Академічні дослідження проблем державного управління та адміністративного права: результати і перспективи / В. Авер'янов, О. Андрійко, В. Полюховіч [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://justinian.com.ua/article.php?id=1191>.